

शोभा कान्तिश्च दीप्तिश्च साधुर्यञ्च प्रगल्भता । औ-
दार्यं धैर्यमित्येते सप्तैव स्युरयत्नजाः । पूर्वं भावादयो
धैर्यान्ता दश नायकानामपि सम्भवन्ति किन्तु सर्वेऽ-
प्यमी नायिकाश्रिता एव विवर्त्तितविशेषं पुष्पन्ति”
तल्लक्षणमुदाहरणं च तत्रैव । “सुक्तात्मज्ञाघना धैर्यं
मनोदन्तिरचञ्चला । यथा “ज्वलन्तु गगने रात्रौ रात्राव
खण्डकलः शशी दहन्तु मदनः किं वा मृत्योः परेण
विधास्यति । मम तु दयितः स्थाव्यस्तातो जनन्यमला-
न्यथा कुलममलिनं न त्वेवायं जनो न च जीवितम्”

धीरपत्नी स्त्री धीरं मनोहरं पत्युमस्याः ङीप् । १ धरणी-
कन्दे राजनिः २ मनोहरपत्युक्ते त्रि० स्त्रियां टाप् ।

धीरप्रशान्त पु० “सामान्यगुणैर्भूयान् द्विजादिको धीरप्रशान्तः
स्यात्” सा० द० लक्षिते नायकभेदे यथा मालतीमाधवादौ
माधवादिः ।

धीरललित पु० “निश्चिन्तो मृदुरनिशं कलापरो धीर-
ललितः स्यात्” सा० द० १ लक्षिते नायकभेदे यथा
रत्नावल्यादौ वत्सराजादि । २ भोडशास्त्रपादके कन्दोभेदे
स्त्री “संकथिता भरौ नरनगाश्च धीरललिता” इ० र० टी० ।
धीरस्कन्ध पुंस्त्री धीरः अचञ्चलः स्कन्धोऽवयवोऽस्मात् ।
मस्तिष्के हेमच० ।

धीराधीरा स्त्री “धीराधीरा (मध्या) तु रुदितैरधीरा
परबोक्तिभिः” “धीराधीरा (प्रगल्भा) तु बोलु-
ष्टमाश्रितैः खेदवेदसम्” सा० द० उक्ते नायिकाभेदे
असुं नायकम् यथा “अनलङ्कृतोऽपि सुन्दर ! हरसि
मनो मे यतः प्रसमम् । किं पुनरलङ्कृतस्त्वं संप्रति
नखरज्जतैस्तस्याः” । [शपाडले नैवष्टु पार०]

धीरावी स्त्री धीरमवति अथ-प्रोणने अण् ङीप् । शिं-
धीरोदात्त पु० “अविकल्पनः क्षमावानतिगम्भीरो महासत्त्वः ।
स्थेयान् निगूढमानो धीरोदात्तो दृढव्रतः कथितः”
सा० द० लक्षिते नायकभेदे “अविकल्पनोऽनात्मज्ञाघाकरः
महासत्त्वो हर्षशोकाद्यानभिभूतस्त्रभावः । निगूढमानो
विनयच्छत्रगवैः । दृढव्रतोऽङ्गीकृतनिर्वाहकः” सा० द०
यथा रामयुधिष्ठिरादि ।

धीरोद्धत पु० “मायापरः प्रचण्डश्चपलोऽहङ्कारदर्पभूयिष्ठः ।
व्यात्मज्ञाघानिरतो धीरैर्धीरोद्धतः कथितः” सा० द० लक्षिते
१ नायकभेदे यथा भीमसेनादिः । कर्म० २ धैर्यान्वितोद्धते
च “धीरोद्धतः पापकारी व्यसनी प्रतिनायकः” सा० द०

धीरोष्णिन् विश्वदेवभेदे । “शैलामः परमक्रोधी धीरोष्णी

भूपतिस्तथा” भा० अतु० ६। अ० । विश्वदेवनामोक्तौ

धीर्यं त्रि० धीरे भवः “भवे कन्दसीति” पा० यत् । कातरे
माधवः “पाक्या चिदसवो धीर्याः” ऋ० २।२७।१ ।

“धीर्याः कातराः” इति भाष्यम् ।

धीलटि स्त्री लट-बाल्योक्तौ इन् प्रिया कर्मणा लटिः ।
कर्मणा बाल्योक्तियुतायाम् । इहृतरि चारः ।

धीवत् त्रि० धीरस्यस्य मत्तप् वेदे मस्य वः । बुद्धियुक्ते “धी-
वतो धीवतः सखा” ऋ० ६।५।१२ “प्रिया धीवन्तो
असपन्त तत्सवः” ऋ० ७।८।१८ ।

धीवन् त्रि० ध्यै-कनिप् संप्रसारणम् । १ ध्यानयुक्ते २ कर्मयुक्ते
छणादिकोषः । स्त्रियां “वनो र च” पा० ङीप् रसा-
न्तादेशः । धीवरी बह्व्रीहौ ङीप् रच वा । बह्वधी-
वरी बह्वधीया ।

धीवर पुंस्त्री दधाति मत्स्थान् जित्वरेत्यादिना नि० ।
१ कैवर्त्ते २ तद्भार्यायां स्त्री ङीष् । सा च बुद्धिकर्मभ्यां
युतस्त्रियाम् धीवरशब्दे दृश्यम् ।

धीशक्ति स्त्री इत० बुद्धेर्गुणे अमरः धीगुणशब्दे दृश्यम् ।
धीसचिव पु० धियि बुद्धौ मन्त्रणादौ सचिवः धीप्रधानः
सचोवो वा शाकत० । मन्त्रणानिपुणे मन्त्रिणि धीसखा
धीसहायादयोऽप्यत्र ।

धु कस्यने अक० चाचने सक० स्त्रादि० उभ० अनिट् । धुनोति धुहते
पर० क्विचि इट् सुग्न० । अधावीत् पा० निट् इधाव दुधुविज
दुधोथ दुधुविज दुधुवे । धोष्यति “धुनोति चम्पकवनानि
धुनोत्यशोकम्” कविरहस्यम् । अयं दीर्घान्तोऽपि स
वेट् प० सिचि नित्ये ट् पा० अधावीत् अधविट् अधोष्ट
क्त्यादिनियमात् किति किति नित्यमिट् दुधु-
विज । अल्लि तु इधविज दुधोथ । धविष्यति ते धोष्यति
ते । उभयोः धू(धु)तः । “ध्वन्तु सर्वपथीनं खे वितानं
पक्षयोरसौ” “तानधावीत् समाह्वान्” मट्टिः ।
“अघं धुस्वन्ति कार्ष्ण्येन” भाग० ६।१।१५ । णिचि
धावयति दीर्घान्तस्य धूनयति “आ धेनवो धूनयन्ता-
मश्विनीः” ऋ० १।५।१६ । “तुस्वन्त्यान्धः” भा० “नि-
शान्तनारीपरिधानधूनस्फुटासयाऽप्यूरुषु लोलचक्षुषः”
ब्राह्मः । दोष्यते तत्र कस्यने चलने “दोधूयमानाश्च
महापताकाः” भा० भी० ६० अ० ।

उपसर्गपूर्वकस्तु तत्तदुपसर्गद्योत्यार्थयुते कस्यने चालने च
धु स्त्री धु-कस्यने वा० भावे डु । कस्यने एकाक्षरकोषः ।
धुत्त सन्दीप्तौ क्लेशे जीवने च अक० व्यात्त० । धुत्तते अचु-